

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
  2. Give reasons/ case laws whenever required.
  3. Figures to the right indicate full Marks.

Q.1 Answer in one/two sentence/s :-

20

- a) Define a 'Promissory Note'.
- b) What is 'At Sight', 'On presentation' and 'After Sight' under N.I. Act, 1881?
- c) Who is Executive head of RBI? How many members are there in Central Board of RBI?
- d) What is the meaning of 'Fortnight' under The Banking Regulation Act, 1949?
- e) Define "Bankers' Books" under The Bankers' Books Evidence Act, 1891.
- f) What is the definition of 'Co-operative Bank' under Reserve Bank of India Act, 1934?
- g) Who is 'Drawer' and 'Drawee' under Negotiable Instruments Act, 1881?
- h) Define 'Banks' under Recovery of Debts due to Banks and Financial Institutions Act, 1993.
- i) What is the time limitation of Appeal to be filed before Appellate Tribunal under Recovery of Debts due to Banks and Financial Institutions Act, 1993?
- j) Who is 'Managing Director' in relation to banking company under The Banking Regulation Act, 1949?

Q.2 Short Notes – Attempt **any four** :-

20

- a) Reasonable time under N.I. Act.
- b) Parties to Promissory note, Bills of Exchange and Cheque.
- c) Bankers' Books Evidence Act, 1891.
- d) Role of SEBI
- e) Reserve Bank as 'Government Bank advisor to the Government'.
- f) Debt Recovery Tribunal.

Q.3 Attempt **any two** of the following :-

12

- a) Analyses the following under relevant provisions of the Banking Regulation Act, 1949.
  - i) A banking company commences its business and its paid up capital is less than one half of its subscribed capital.
  - ii) Can a banking company carry on its business of banking in India without using the word 'bank', 'banker' or 'banking' as part of its name?
  - iii) A foreign banking company incorporated outside India desire to commence banking business in India and applies for a license to RBI. But the Government of that country does not allow opening of banks/branches by Indian Banking Companies.
- b) State with reason whether the following instruments are inland instruments or foreign instruments?
  - i) A bill drawn in Dubai upon a merchant in Switzerland and accepted payable in Switzerland.
  - ii) A bill drawn in Mumbai on a merchant in Karnataka but endorse in Switzerland.
  - iii) A bill drawn in Mumbai on a merchant in Karnataka and accepted payable in Switzerland.

- c) Whether the Bank is justified in refusing the payment of a cheque in the following conditions. Give Reasons –
- i) A cheque is dated as 01.03.2017 and is presented for payment on 25.02.2017
  - ii) A cheque is dated as 01.03.2017 and is presented for payment on 15.03.2017
  - iii) The amount of the cheque stated in words as rupees Five lakhs Only whereas in figures as Rs. 50000 only.

Q.4 Attempt **any four** of the following:-

48

- a) Discuss various provisions of Banking Regulation Act, 1949 relating to maintenance of reserve Fund, Cash Reserve and restrictions on loans and advances.
- b) Define banking. Discuss the following under Banking Regulation Act, 1949-
  - i) Prohibition of employment of managing agents and restriction on certain forms of employments under Banking Regulation Act, 1949.
  - ii) Explain how Banking Regulation Act, 1949 seek to regulate managerial structure of banking company in matters of appointment and removal of Board of directors and chairman.
- c) Discuss relevant provisions of Local Boards, its constitution and function under RBI Act 1934. Explain in detail Central Banking Functions of banks under Reserve bank of India Act, 1934.
- d) Discuss the concept of Crossed Cheques. Explain in detail dishonor of cheques penalties for dishonor and procedure to file complaint for dishonor with relevant provisions.
- e) Explain establishment and incorporation of Reserve Bank under RBI Act, 1934. Highlight on the Business which Bank may transact and the business which bank may not transact with relevant provisions.
- f) Explain in detail concept of presentation of Cheque, Bill of Exchange and Promissory Note. Discuss discharge from liability on Notes, Bills and Cheques.

*****

[वेळ : ३ तास]

[गुण : १००]

Please check whether you have got the right question paper.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
३. आवश्यक तेथे कारणे / केस लॉ द्या.

प्र.१. खालील प्रश्नांची उत्तरे एक किंवा दोन वाक्यात लिहा.

२०

- अ) 'वचनचिठ्ठी' संज्ञा स्पष्ट करा.
ब) 'दृष्टीत' 'सादर करताना', 'दृष्टीनंतर' एन. आय. अॅक्ट, १८८१ अन्वये काय आहे?
क) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाने कार्यकारी प्रमुख कोण आहेत? आरबीआय च्या केंद्रीय बोर्डांमध्ये किती सभासद आहेत?
ड) बँकिंग रेग्युलेशन अॅक्ट, १९४९ नुसार 'पंधरवडा' याचा अर्थ सांगा.
इ) बँकर्स बुक्स ऑफ एव्हिडन्स अॅक्ट अन्वये बँकर्स बुक्स संज्ञा स्पष्ट करा.
फ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया अॅक्ट, १९३४ अन्वये 'सहकारी बँक' याची व्याख्या सांगा.
ग) 'आदेशक' आणि 'आदेशिती' निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट मेट अॅक्ट, १८८१ अन्वये कोण आहे?
ह) ऋणवसुली बँक आणि आर्थिक संस्था कायदा, १९९३ अन्वये 'बँक' व्याख्या करा.
ज) बँक आणि आर्थिक संस्थांच्या ऋणवसुली कायदान्वये अपिल दाखल करण्याची अपिलीय न्याय प्रत करणाकडे किती मुदत आहे?
य) 'व्यवस्थापकीय संचालक' बँकिंग कंपनीच्या अनुषंगाने बँकिंग रेग्युलेशन कायदा, १९४९ अन्वये कोण आहे?

प्र.२. टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

२०

- अ) एन. आय कायदातर्गत वाजवी काल
ब) वचनचिठ्ठी, हुंडी आणि धनादेश अन्वये पक्षकार
क) बँकर्स बुक्स एव्हिडन्स अॅक्ट, १८९१
ड) सेबीची भूमिका
इ) रिझर्व्ह बँक 'सरकारी बँक आणि सरकारची सल्लागार'
फ) ऋणवसुली न्यायप्राधिकरण

Q.3 खालीलपैकी दोन सोडवा.

12

- अ) बँकिंग रेग्युलेशन अॅक्ट, १९४९ अन्वये खालील तरतुदींचे विश्लेषण करा.
i) एक बँकिंग कंपनी व्यवसाय चालू करते तिचे भरणा झालेले भाग भांडवल तिच्या मान्यतादर्शन भांडवलाच्या अर्ध्याहून कमी आहे.
ii) बँकिंग कंपनी खालील शब्दांचा वापर न करता भारतात व्यवसाय करू शकते का? शब्द 'बँक', 'बँकर' किंवा 'बँकिंग' त्यांच्या नावाचा एक भाग

iii) एक परदेशी बँकिंग कंपनी भारतामध्ये व्यवसाय करू इच्छिते आणि त्यासाठी त्यांनी सरकारकडे बँकिंग परवण्यासाठी अर्ज केला. परंतु त्या परदेशी सरकारने भारतीय बँकाना त्यांच्या बँका/ शाखा उघडण्याची परवानगी दिलेली नाही.

ब) खालील साधने भारतीय आहेत की परदेशी ते कारणासहित सांगा.

- बिल दुबई मध्ये स्विझर्लंडच्या व्यापा-यावर आदेशित झाले आणि स्वीकृत देणे स्विझर्लंडमध्ये झाले.
- बिल मुंबईमध्ये कर्नाटकच्या व्यापा-यावर आदेशित आहे पण स्विझर्लंडमध्ये साक्षात्कृत आहे.
- बिल मुंबईमध्ये कर्नाटकच्या व्यापा-यावर आदेशित झाले आणि स्वीकृत देणे स्विझर्लंडमध्ये झाले.

क) बँक खालील परिस्थितीमध्ये धनादेशाची रक्कम नाकारण्याचे समर्थन करू शकते का? कारणे द्या.

- धनादेशाची तारीख १/३/२०१७ आणि सादर करण्याची तारीख २५/२/२०१७
- धनादेशाची तारीख १/३/२०१७ आणि सादर करण्याची तारीख १५/३/२०१७
- धनादेशाची रक्कम अक्षरी पाच लाख रुपये फक्त आणि अंकात रु. ५०,००० फक्त

प्र.४ कोणत्याही चारची उत्तरे लिहा.

४८

- बँकिंग रेग्युलेशन अँक्टशी संबंधित राखीव निधी राखीव रोख आणि कर्ज व अग्रीम बंधने यांचा मैटनस याबाबत विविध तरतुदींची चर्चा करा.
- बँकिंग रेग्युलेशन ची व्याख्या करा बँकिंग रेग्युलेशन अँक्ट, १९४९ खाली चर्चा करा.
  - बँकिंग रेग्युलेशन अँक्ट, १९४९ अंतर्गत व्यवस्थापकीय एजंटना प्रतिबंध आणि बंधने विविध रोजगारा अंतर्गत
  - बँकिंग रेग्युलेशन अँक्ट, १९४९ कशाप्रकारे बँकिंग कंपनी अंतर्गत नेमणूक बोर्ड ऑफ डायरेक्टर्स आणि चेअरमन यांची हकालपट्टी याबाबत निश्चित करते ते स्पष्ट करा.
- स्थानिक बोर्ड त्याची घटना आणि कार्ये आरबीआय अँक्ट, १९३४ अन्वये सविस्तर स्पष्ट करा.
- रेखांकित धनादेश ची संकल्पना स्पष्ट करा. धनादेश म करणे त्यावरील दंड आणि तक्रार दाखल करण्याची प्रक्रिया संबंधित तरतुदीन्वये चर्चा करा.
- रिझर्व्ह बँकेची स्थापना आणि सन्मिलीकरण आरबीआय अँक्ट अन्वये स्पष्ट करा. कोणत्या प्रकारचा व्यवसाय बँक करू शकते आणि करू शकत नाही ते संबंधित तरतुदीन्वये ठळकपणे स्पष्ट करा.
- धनादेश सादर करणे, हुंडी वचनाचिद्वी सविस्तर संकल्पना स्पष्ट करा. नोट्स बील्स आणि चेकस पासून उत्तरदायित्व मुक्तता चर्चा करा.

*****